

İNTOKSİKASYON VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Ahmet Uyanıkoğlu¹, Dr. Emel Zeybek¹, Dr. İlker Cordan¹, Dr. Suzan Avcı², Dr. Tufan Tükek¹,

¹ Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi 2. İç Hastalıkları Kliniği, İSTANBUL

² Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi Anestezi ve Reanimasyon Kliniği, İSTANBUL

ÖZET

• **Amaç:** Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi Acil Polikliniğine Ocak-Aralık 2005 tarihleri arasında müracaat eden intoksikasyon vakalarının demografik özellikleri, etyoloji ve prognozunun incelenmesi.

• **Materyal-Metod:** Hastaların dosyaları retrospektif olarak tarandı. Yaş, cinsiyet, anamnez özellikleri ve prognozları incelendi.

• **Bulgular:** 794 hastanın 564'ü (%71) kadın; yaş ortalaması 27,65±11,12; yaş dağılımı 12-86 idi. Hastaların 593'ünde (%74,68) ilaç, 86'sında (%10,8) gıda, 83'ünde (%10,4) karbonmonoksit, 13'ünde esrar-ekstazi, 10'unda alkol, 9'unda böcek-fare zehiri intoksikasyonu tesbit edildi. Hastaların prognozlarına

bakıldığında, 716 hasta (%90,3) müşahade altına alındı, 60 hasta (%7,5) yoğun bakım ünitesine (YBÜ), 12 hasta (%1,5) doğrudan iç hastalıkları servisine, 2 hasta doğrudan diyalize, 2 hasta hiperbarik oksijen tedavisine sevk edildi. Bir hasta acil polikliniğe getirildiğinde vefat etmişti, 1 hasta YBÜ'de vefat etti.

• **Sonuç:** Hastanemiz İç Hastalıkları acil polikliniğine en sık müracaat ilaç intoksikasyonu nedeni ile olmakta, onu takiben gıda zehirlenmesi ve karbonmonoksit zehirlenmesi görülmektedir. İntoksikasyonlar daha çok genç yaşlarda (ortalama yaş 27) ve kadın cinsiyetinde (%71) görülmektedir. Hastaların yaklaşık %7,5'inde YBÜ ihtiyacı olmaktadır.

• **Anahtar Kelimeler:** İntoksikasyon, yoğun bakım, prognoz. Nobel Med 2007; 3(2): 18-22

ABSTRACT

EVALUATION OF INTOXICATION CASES

• **Subject:** The purpose of this study was to evaluate demographics, etiologies and prognostic findings in intoxicated patients in Vakıf Gureba Training Hospital Emergency Unit between January-December 2005

• **Patients and Methods:** Age of patients, sex, history and prognostic findings were evaluated retrospectively.

• **Results:** Of 794 patients 564 (71%) were females, mean age 27.65±11.12 years, range 12-86 had intoxication. Of those patients, 593 (74.68%) had drugs intoxications, 86 (10.8%) had food intoxications, 83 (10.4%) had carbon monoxide (CO) intoxications,

13 marijuana-ecstasy, 10 alcohol intoxications, 9 insecticide-mouse poison intoxications. 716 of those patients (90.3%) were admitted to emergency unit, 60 (7.5%) were in taken in intensive care unit (ICU), 12 (1.5%) were sent to internal medicine unit, 2 were treated at dialysis unit, 2 were given hyperbaric oxygen therapy, 1 dead in arrival and 1 was died in ICU.

• **Conclusion:** The most common cause of intoxication was drugs, followed by food and CO intoxication. Intoxications were observed mostly in young (mean age 27) females (71%). Of all the patients 7.5% have to be admitted to the intensive care unit.

• **Key Words:** Intoxication, intensive care unit, prognosis. *Nobel Med 2007; 3(2): 18-22*

GİRİŞ

Akut intoksikasyonlar tüm dünyada en önemli sağlık problemlerinden biri olup¹, acil ünitelerine başvuruların önemli bir kısmını oluşturmakta, ciddi sonuçlara neden olabilmektedir.² Bir çalışmada intoksikasyonların acil servislere başvuruların %3,7'sini oluşturduğu bildirilmiştir.³ İnsidansı 90/100.000 olarak bildirilmiştir.⁴ Acile intoksikasyon nedeniyle başvuran hastaların yaklaşık %5 ile %22'sinin Yoğun Bakım Ünitesi (YBÜ)'ne ihtiyacı olmaktadır.^{5,6} YBÜ'ye alınan hastalarda mortalite, etiyolojiye bağlı olarak oldukça değişkendir(%2-76).⁷ Üç yıllık intoksikasyonların değerlendirildiği bir çalışmada 2827 hastadan 10 tanesi ölümle sonuçlanmıştır.⁸

Epidemiyolojik veriler intoksikasyonun daha çok kadınlarda, 15-35 yaş arasında pik yaptığını, en sık ilaçların neden olduğunu, en fazla psikotropik ilaçların kullanıldığını ve en sık nedenin suisid girişimi olduğunu göstermektedir.^{4,9} İlaç intoksikasyonları gençlerde sık olduğu bildirilmekle birlikte, yaşlılarda ortaya çıktığında daha ciddi problemlere yol açmaktadır.¹⁰

Önemli bir konu da daha önce suisid girişiminde bulunan bir hastanın bunu tekrarlama riskidir. Ölümcül olmayan suisid girişiminden 16 yıl sonra yapılan bir çalışmada 976 hastanın %17'sinin öldüğü ve bunun muhtemelen %3,5'nin suisid girişimi sonucu olduğu tahmin edilmiştir.¹¹

İntoksikasyonlar acil ünitelerine başvuruların önemli sebeplerinden olup, ciddi mortalite ve morbiditeye

neden olmakta, etiyolojisi ülkeler ve yörelere göre değişiklik göstermektedir. Bu çalışmada intoksikasyon vakalarımızı demografik özellikler, etyoloji ve prognoz açısından inceledik.

MATERYAL METOD

Ocak-Aralık 2005 tarihleri arasında intoksikasyon nedeni ile acil iç hastalıkları polikliniğine müracaat eden 794 hastanın dosyası retrospektif olarak tarandı. Hastaların yaş, cinsiyet, anamnez özellikleri ve prognozları incelendi. Hastalardan sadece iç hastalıkları bölümüne müracaat edenler acil kayıtlarından, adli raporlardan, dosyalarından ve YBÜ kayıtlarından incelendi. Verileri eksik olan hastalar çalışma dışında tutuldu.

Hastaların YBÜ'ye yatırılma endikasyonu iç hastalıkları ve reanimasyon uzmanlarının kararıyla alındı. Hastalar yatak olduğunda hastanemiz YBÜ'süne yatırıldı, olmadığında anlaşmalı hastanelere sevk edildi. Sevk edilen hastaların prognozları takip edilemedi. Aynı dönemler içinde YBÜ'müzde intoksikasyon nedeniyle yatan hastalar (dışarıdan bize sevk edilen hastalar dahil) incelenerek verileri değerlendirildi.

İlaç intoksikasyonu ile müracaat eden hastaların ne zaman ilaç aldığına bakılmaksızın mide lavajı yapıldı, aktif kömür verildi, intravenöz hidrasyonu ve diüretik tedavisi yapılarak en az 24 saat gözlem altında tutuldu. Tüm vakalar zehir danışma merkezine danışıldı, önerilenlere spesifik antidot verildi. Karbon monoksit (CO) zehirlenmesi nedeniyle müracaat eden hastalardan YBÜ ihtiyacı olanlar YBÜ'ye alındı, →

2 tanesi direkt hiperbarik oksijen tedavisi için sevk edildi, diğerlerine intravenöz hidrasyon ve oksijen tedavisi verilerek en az 24 saat müşahade altında tutuldu.

BULGULAR

Hastanemiz İç Hastalıkları Acil Ünitesine Ocak-Aralık 2005 tarihleri arasında toplam 104.073 hasta müracaat etmiş olup, bu hastalardan 794 tanesi (%0,76) intoksikasyon vakasıdır. 794 hastanın 230'u (%29) erkek, 564'ü (%71) kadın; yaş ortalaması 27,65±11,12; yaş dağılımı 12-86 idi.

Hastaların 593'ünde (%74,68) ilaç intoksikasyonu, 86'sında (%10,8) gıda zehirlenmesi, 83'ünde (%10,4) karbon monoksit (CO) zehirlenmesi, 13'ünde esrar-ekstazi, 10'unda alkol, 9'unda böcek-fare zehiri intoksikasyonu tesbit edildi (Tablo 1).

Tablo 1: İntoksikasyon vakalarının dağılımı		
Zehirlenme	Sayı	%
İlaç intoksikasyonu	593	74,68
Gıda zehirlenmesi	86	10,8
CO zehirlenmesi	83	10,4
Esrar-ekstazi	13	1,6
Alkol	10	1,25
Fare-böcek ilacı zehirlenmesi	9	1,1

İlaç intoksikasyon kayıtlarında 306 hastada (%66,77) tek ilaç ismi, 287 (%33,23) hastada birden fazla ilaç ismi kayıtlı idi. En sık 51'i laroxyl olmak üzere toplam 116 antidepresan, 24'ü aspirin olmak üzere toplam 79 nonsteroid antiinflamatuvar (NSAİİ), 70 parasetamol-antigripal, 35 antibiyotik, 27 antipsikotik, 18 benzodiazepin, 78 diğer ilaçlara bağlı intoksikasyon tesbit edildi. 107 hasta hangi ilacı aldığı bilmiyordu (Tablo 2).

Hastaların prognozlarına bakıldığında 716 hasta

Tablo 2: İlaç intoksikasyonlarının dağılımı		
İlaç	Sayı	%
Antidepresanlar	116	19,56
NSAİİ	79	13,32
Parasetamol-antigripal	70	11,8
Antibiyotikler	35	5,9
Antipsikotikler	27	4,5
Benzodiazepin	18	3
Diğerleri	78	13,1
Bilinmeyen	107	18

(%90,3) müşahade altına alındı, 60 hasta (%7,5) yoğun bakım ünitesine (YBÜ), 12 hasta (%1,5) doğrudan iç hastalıkları servisine, 2 hasta (%0,3) doğrudan diyalize, 2 hasta (%0,3) hiperbarik oksijen tedavisine sevk edildi. 1 hasta (%0,13) acil servise getirildiğinde vefat etmişti (Tablo 3).

Tablo 3: Hastaların prognozları		
Prognoz	Sayı	%
Acil servis müşahade	716	90,3
YBÜ	60	7,5
İç Hastalıkları servisi	12	1,5
Diyaliz	2	0,3
Hiperbarik oksijen tedavisi	2	0,3
Ex duhul	1	0,1
YBÜ'de ex olan hasta	1	0,1

Aynı dönemde hastanemiz yoğun bakım ünitesinde intoksikasyon nedeni ile yatan hastalar incelendiğinde 53 hastanın kaydı saptandı. Bu 53 hastanın 15'i (%28,3) erkek, 38'i (%71,7) kadın; yaş ortalaması 26,25±11,8; yaş dağılımı 16-78 idi. Bu hastalardan 51'i ilaç intoksikasyonu (%98,2), 2'si CO zehirlenmesi (%1,8) idi. O dönem içerisinde 1 hastanın ilaç ve alkol intoksikasyonu nedeniyle öldüğü tespit edildi.

TARTIŞMA

Hastanemiz İç Hastalıkları Acil Ünitesine Ocak-Aralık 2005 tarihleri arasında toplam 104.073 hasta müracaat etmiş olup, bu hastalardan 794 tanesi (% 0,76) intoksikasyon vakasıdır. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Acil birimine bir yıllık müracaatların %2,4'ü¹², başka bir çalışmada %3,7'si³ intoksikasyon nedeniyle olmuştur. Bizde oran olarak düşük görünmesinin nedeni cerrahi dışı tüm dahili branşlara kabul edilen hastaların ilk müracaatının acil dahiliye polikliniğine olmasına bağlı olabilir.

İntoksikasyon nedeniyle müracaat edenler genellikle genç yaşta hastalar olup ortalama yaşları 15-35 arasındadır^{9,12,13}. Bizim çalışmamızda da yaş ortalaması 27,65±11,12 idi. Hemen hemen tüm çalışmalarda kadın cinsiyetinde daha sık intoksikasyona rastlanmakta olup, genellikle kadın erkek oranı 2'ye 1, 3'e 1 gibi bildirilmektedir.¹²⁻¹⁴ Bizim çalışmamızda da kadın cinsiyeti ön planda olup vakalarımızın %71'i kadındı.

Vakaların dağılımına bakıldığında genellikle ilaç intoksikasyonu ön planda olup, sıklık ve ilaçlar →

değişmekle birlikte, ortalama başvuruların %60-70'ini kapsamaktadır.^{2,12,15,16} Bizim vakalarımızın %74,68'i ilaç intoksikasyonu idi ve literatürlerde bildirilenlerle benzeşiyordu..

İlaç dışı intoksikasyon nedenleri ve ilaçların dağılımları ise ülkelere, yörelere göre farklılıklar göstermektedir. Genellikle batı ülkelerinde ilaç dışı alkol intoksikasyonu, narkotik madde zehirlenmesi ön plana çıkmakta iken^{4,17}, bizde ilaç intoksikasyonlarını, gıda, CO zehirlenmesi takip etmektedir. Dicle ve Çukurova Tıp Fakültelerinden bildirilen çalışmalarda böcek ilacı zehirlenmesi en sık intoksikasyon nedenlerinden iken^{15,18} bizde sadece 9 hastada böcek-fare ilacına bağlı zehirlenme tesbit edilmiştir. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden bildirilen bir çalışmada ilaç zehirlenmesi %69,37, CO %14,44, alkol %5,99, gıda %3,17, koroziv madde %1,76 ve böcek ilacı zehirlenmesi %1,06 oranlarında bildirilmiş olup bizim oranlarımıza oldukça yakındır (Tablo 4).¹²

İlaç intoksikasyonlarının dağılımına bakıldığında genelde antidepresan ve antipsikotikler ön planda olmakla birlikte^{3,19}, bazı çalışmalarda analjezikler¹⁴, benzodiazepinler¹⁶ en sık rastalanan ilaçlardır. Bizde ilk 3 sırayı antidepresanlar, nonsteroid antiinflamatuar ilaçlar ve parasetamol-antigribal ilaçlar almaktadır. 306 hastada (%66,77) tek ilaç, 287 hastada (%33,23) birden fazla ilaç alımı saptanmıştır.

Hastalarda YBÜ ihtiyacı oranları genelde %5 civarındadır.^{4,5} Bizim hastalarımızda YBÜ ihtiyacı 60 hastada (%7,5) oldu. Bu hastalardan bizim

Tablo 4: İntoksikasyon vakalarının değişik merkezlerde dağılımı					
Zehirlenme	VGH (*)	CTF (12)	Çukurova ⁽¹⁵⁾	Madrid ⁽⁴⁾	Plovdiv ⁽¹⁷⁾
İlaç intoksikasyonu	%74,68	%69,37	%59		
Gıda zehirlenmesi	%10,8	%3,17			
CO zehirlenmesi	%10,4	%14,44			
Esrar-ekstazi	%1,6				%15,3
Alkol	%1,25	%5,99		%48	%62,8
Böcek ilacı zehirlenmesi	%1,1	%1,06	%26,4		
*: Bu çalışma					

hastanemiz YBÜ'de yatırılamayanlar sevk edildi. Dolayısıyla bu hastaların prognozları hakkında sağlıklı veri toplanamadı. Bir fikir vermesi için aynı dönemde hastanemiz YBÜ'de intoksikasyon nedeniyle yatan hastalar incelendi, 53 hastanın kaydı saptandı. Bu hastalardan 51'i ilaç, 2'si CO toksikasyonu olup, 1 hasta vefat etmişti.

Literatürde hastaların mortalitelerine bakıldığında %0,1 ile %2,4, %3,9, %27 gibi oranlara^{4,15,19-21} rastlandı. Bize müracaat eden 794 hastadan 1 tanesi ölü olarak getirilmiş, YBÜ'de yatan hastalardan bir tanesi vefat etmiştir.

Sonuç: Hastanemiz İç Hastalıkları acil polikliniğine en sık ilaç intoksikasyonu nedeni ile müracaat olmakta, onu takiben gıda zehirlenmesi ve CO zehirlenmesi görülmektedir. İntoksikasyonlar daha çok genç yaşlarda (ortalama yaş: 27) ve kadın cinsiyetinde (%71) görülmektedir. Hastaların yaklaşık %7,5'inde YBÜ ihtiyacı olmaktadır.

İ	İLETİŞİM İÇİN: Dr. Ahmet Uyanıkoğlu, V.G.M. Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği / İSTANBUL auyanikoglu@hotmail.com
✓	GÖNDERİLDİĞİ TARİH: 26 / 03 / 2007 • KABUL TARİHİ: 08 / 05 / 2007

REFERANSLAR

- 1 Fathelrahman AI, Ab Rahman AF, Mohd Zain Z. MS 04-044: demographic features of drug and chemical poisoning in northern Malaysia. Clin Toxicol 2005; 43: 89-94.
- 2 Akkose S, Bulut M, Armagan E, Cebicci H, Fedakar R. Acute poisoning in adults in the years 1996-2001 treated in the Uludag University Hospital, Marmara Region, Turkey. Clin Toxicol 2005; 43: 105-109.
- 3 Hatzitolios AI, Sion ML, Eleftheriadis NP, et al. Parasuicidal poisoning treated in a Greek medical ward: epidemiology and clinical experience. Hum Exp Toxicol 2001; 20: 611-617.
- 4 Dorado Pombo S, Martin Fernandez J, Sabugal Rodelgo G, Caballero Valles PJ. Epidemiology of acute poisoning: study of 613 cases in the Community of Madrid in 1994. Rev Clin Esp 1996; 196: 150-156.
- 5 Nogue S, Marruecos L, Nolla J, et al. The profile evolution of acute severe poisoning in Spain. Toxicol Lett 1992; 64-65: 725-727.
- 6 Henderson A, Wright M, Pond SM. Experience with 732 acute overdose patients admitted to an intensive care unit over six years. Med J Aust 1993; 158: 28-30.
- 7 Yamashita M, Matsuo H, Tanaka J. Analysis of 1,000 consecutive cases of acute poisoning in the suburb of Tokyo leading to hospitalization. Vet Hum Toxicol 1996; 38: 34-35.
- 8 Bruyndonckx RB, Meulemans AI, Sabbe MB, Kumar AA, Deloos HH. Fatal intentional poisoning cases admitted to the University Hospitals of Leuven, Belgium from 1993 to 1996. Eur J Emerg Med 2002; 9: 238-243.
- 9 Mauri MC, Cerveri G, Volonteri LS, et al. Parasuicide and drug self-poisoning: analysis of the epidemiological and clinical variables of the patients admitted to the Poisoning Treatment Centre (CAV), Niguarda General Hospital, Milan. Clin Pract Epidemiol Ment Health 2005; 1: 5.
- 10 Bentur Y, Raikhlin-Eisenkraft B, Lavee M. Toxicological features of deliberate self-poisonings. Hum Exp Toxicol 2004; 23: 331-337.
- 11 Owens D, Wood C, Greenwood DC, Hughes T, Dennis M. Mortality and suicide after non-fatal self-poisoning: 16-year outcome study. Br J Psychiatry 2005; 187: 470-475.
- 12 Tufekci IB, Curgunlu A, Sirin F. Characteristics of acute adult poisoning cases admitted to a university hospital in Istanbul. Hum Exp Toxicol 2004; 23: 347-351.
- 13 Baydin A, Yordan T, Aygun D, et al. Retrospective evaluation of emergency service patients with poisoning: a 3-year study. Adv Ther 2005; 22: 650-658.
- 14 Ozkose Z, Ayoglu F. Etiological and demographical characteristics of acute adult poisoning in Ankara, Turkey. Hum Exp Toxicol 1999; 18: 614-618.

- 15 Seydaoglu G, Satar S, Alparslan N. Frequency and mortality risk factors of acute adult poisoning in Adana, Turkey, 1997-2002. *Mt Sinai J Med* 2005; 72: 393-401.
- 16 Prkacin I, Vujanic S, Dabo N, Palcic I, Naumovski-Mihalic S. Cases of acute poisoning admitted to Clinical Hospital Merkur in Zagreb in 1999. *Arh Hig Rada Toksikol* 2001; 52: 315-321.
- 17 Iliev YT, Akabaliev VH, Avgarska LP. Some characteristics of acute poisoning with psychoactive substances in the period of socioeconomic transition 1990-2000. *Folia Med* 2001; 43: 33-39.
- 18 Goksu S, Yildirim C, Kocoglu H, Tutak A, Oner U. Characteristics of acute adult poisoning in Gaziantep, Turkey. *J Toxicol Clin Toxicol* 2002; 40: 833-837.
- 19 Akkas M, Coskun F, Ulu N, Sivri B. An epidemiological evaluation of 1098 acute poisoning cases from Turkey. *Vet Hum Toxicol* 2004; 46: 213-215.
- 20 Liu Y, Wolf LR, Zhu W. Epidemiology of adult poisoning at China Medical University. *J Toxicol Clin Toxicol* 1997; 35: 175-180.
- 21 Juarez-Aragon G, Castanon-Gonzalez JA, Perez-Morales AJ, Montoya Cabrera MA. Clinical and epidemiological characteristics of severe poisoning in an adult population admitted to an intensive care unit. *Gac Med Mex* 1999; 135: 669-675.